

kapukeret töredékekkel. Részben a barokk kori építmények, részben a későbbi építők kitermelő gödör miatt a középkori templom 4. pillérpárjának, valamint tőle K-re a szentély megtalálása reménytelennek tűnik.

TETTAMANTI SAROLTA

408. Vác, Siketek Intézete

(Pest megye) Á, Kk

2004. március 25. és május 12. között régészeti feltárást végeztünk a területen. Feltártunk 74 fm sávalapot és 230 m² kiásott pinéalapot. A sávalapok nyomvonalán megtaláltuk ismét az 1978-ban közműfektetéssel megrongált és akkor dokumentált városfalat, valamint tőle DK-re 23 m-re a városfal egy újabb szakaszának maradványait. A pince-alagsor gödrében feltártunk mintegy 60 régészeti objektumot, amelyeknek kora a 11–12. századtól kezdve a 17–18. századig keltezhető. Előkerültek élelemtároló gödrök, cölöplyukak, karólyukor, kavicsal lerakott padlószint, lesározott padlójú, kövekkel körülrakott alapozású ház. Tehát a városfalatól ÉÉNy-ra 20–25–30 m-re igen intenzív Árpád-kori, késő középkori életet tükröző régészeti jelenségeket dokumentáltunk.

Munkatárs: Batizi Zoltán.

TETTAMANTI SAROLTA

409. Várdomb, vasútállomás

(Tolna megye) I

A 2003. augusztus 6-i légi infrafotón környezeténél sötétebb vörös kör látható. 2004. március 22-én az őszi vetésben a feltételezett kör környékén leletet nem találtam. A térképpel egyeztettem a kis dombot, amely környezetéből enyhén kiemelkedik, Ny felől egykori vízfolyás határolja (ez a mélyedés jelenleg is látszik). Ehhez csatlakozhatott K felől a feltételezett sáncárok.

A lelőhely pontosításához további légi fotózások és terepbejárások szükségesek.

MIKLÓS ZSUZSA

410. Várvölgy, Kis-Lázhegy

(Zala megye) B

Folytattuk a 2003 novemberében megkezdett megelőző feltárást. Ez évi eredményeink igazolták, hogy ez a lelőhely nemcsak a Dunántúl legnagyobb, eredetileg mintegy 160 ha-os, késő bronzkori magaslati települése, hanem az urnamezős időszak egyik legjelentősebb hatalmi és kézműipari központja is volt. Az 1950-es évek elején megnyitott bánya a település nagyobbik felét már megsemmisítette. A lelőhely déli része még érintetlen, ezért kezdeményeztük ennek régészeti védelem alá helyezését. Itt található az erődített telep máig használt déli bejárata, amelynek védelmére még a késő bronzkorban bazaltkövekből megépítették az „Ördögköveket”, amelyekhez több helyi hagyomány fűződik.

A feltárássra kijelölt terület a déli bejárattól É felé futó, a késő bronzkorban is használt út két oldalán helyezkedik el. Az enyhén É felé lejtő területet évszázadokon át használták szántóként, így az erózió is károsította a felületet, de a bányanyitáskor beerdősítették. A tarvágást követően régészeti szakfelügyelet mellett került sor a gépi tuskózásra és a felső 20–25 cm-es talajréteg elhordására. Az egykori földfelszíni jelenségek, elsősorban a lakóházak nyomai szinte maradéktalanul megsemmisültek. A humuszosítás során az egész felületen kerültek elő kerámiatöredékek és csak korlátozott mértékben figyelhettük meg az egykori objektumok foltjait.

A 129 kutatóárokkal – összesen 970 m hosszúságban – 160 objektumot találtunk és tárunk fel, mintegy 11300 m² felületen. A beásások különböző intenzitással jelentkeztek. A késő bronzkori út közvetlen közelében kevesebb földbe mélyített gödröt találtunk. Feltételezhetjük, hogy elsősorban itt állhattak a lakóházak. Földszinti épületre utalhatnak azok a kisebb kerek vagy ovális beásások is, amelyek nagyobb cölöplyukak gödrei lehetnek. Ezek megtalálhatók a feltárt terület Ny-i felén is. A földbe mélyített kerek, ovális vagy teljesen alakatlan beásások mérete és mélysége különböző. Némelyik eléri a 15–20 m²-t. Eredeti rendeltetésük nehezen meghatározható, egy részük bizonyára agyagkitermelő-gödör volt. Több esetben figyeltük meg, hogy a háztartási hulladékkal részben betemetett gödörben kerámiatöredékek kirakott és agyaggal tapasztott tűzhelyet készítettek. Főleg a terület K-i felén találtunk olyan mélyebb, kerek gödröket, amelyek többnyire D felé nagyon erősen kihalasodtak. Feltételezzük, hogy ezek felett valamilyen felépítmény volt, talán éppen lakóház, és az élelmiszer hűtésére szolgáltak.

Elsősorban a feltárt terület Ny-i felében kerültek elő a méhkas alakú gabonásvermek. A gabona termesztésére és feldolgozására utalnak az előkerült őrlőkövek is.

Az óriási mennyiségben előkerült, több mint 2 tonnányi kerámia méretben, formában és díszítésben nagy változatosságot mutat. A durvább kidolgozású, téglaszínű, vastag falú, nagyméretű tárolóedényektől az ujjbenyomással vagy síkozással díszített peremű, oldalukon csőfüllel vagy fogóbütyökkel ellátott, plasztikus lécmintával díszített fazekakon, a síkozott vagy turbántekercses, esetleg ívelt bordák között kis hegyes bütyökkel díszített vállú edényeken, a hengeres nyakú, erősen kiugró vállú, szúktalpu urnákon, a perem fölé magasodó fülű csupronkon és csészéken át a sima, síkozott vagy turbántekercses, behúzott peremű, fésűs díszítésű tálakig és a miniatűr kerámiáig.

Az agyagkészítmények közt külön említést érdemel egy kis szobrocska, amely ismereteink szerint Közép-Európa egyik legkorábbi férfiábrázolása, és sértetlen állapotban került elő. A kerámiaanyag alapján a települést az urnamezős kultúra fiatalabb időszakában (Ha A₂ – Ha B₁) használták.

A gödrök betöltéséből számos kisebb bronztárgy, elsősorban ruha- és varrótüskék, huzaldarabok, kés-, sarló-